

## **Försäkringskassans kontrollutredningar - Andra tertialen 2014**

### **Inledning**

En av Försäkringskassans grundläggande uppgifter är att säkerställa att felaktiga utbetalningar inte görs och motverka bidragsbrott. Detta är nödvändigt för att stärka förtroendet för socialförsäkringen och för Försäkringskassan. Vår utgångspunkt i kontrollarbetet är att våra kunder vill göra rätt för sig. Samtidigt är vi medvetna om att det finns de som felaktigt försöker utnyttja socialförsäkringen.

Vår utgångspunkt är att det ska vara lätt för de som söker ersättning att göra rätt från början, bland annat med hjälp av tydlig information, upparbetade kundkanaler och en välfungerande självbetjäning.

Den viktigaste delen av kontrollarbetet sker proaktivt i den ordinarie handläggningen. Där kan fel upptäckas och stoppas tidigt innan utbetalning sker. Som ett komplement till detta gör Försäkringskassan även kontrollutredningar<sup>1</sup> i efterhand när det uppstår en misstanke om att kunden avsiktligt undanhållit information eller lämnat felaktiga uppgifter. Målet med kontrollutredningsverksamheten är att identifiera de misstänkta bidragsbrotten.

I den här rapporten redovisas resultatet för avslutade kontrollutredningar för tidsperioden maj – augusti 2014. Dessutom redovisas resultatet av återrapporterade polisanmälningar från polis, åklagare och domstol.

Redovisad statistik i den här rapporten är på riksnivå och det går inte att särredovisa på lokal nivå, då vi inte för statistik baserad på folkbokföringsort.

---

<sup>1</sup> En kontrollutredning kan startas genom en extern anmälan från allmänheten, intern impuls från förmånshandläggare eller genom en underrättelse från annan myndighet. En utredning kan också startas genom en riktad kontroll initierad av Försäkringskassan.

## Sammanfattning

Under tidsperioden 1 maj – 31 augusti 2014 avslutades 5 337 kontrollutredningar och 300 polisanmälningar registrerades. Av samtliga avslutade kontrollutredningar har drygt 32 procent genererat en åtgärd<sup>1</sup>. Detta är en fortsatt hög siffra och utgör ett mått på graden av effektivitet för kontrollverksamheten.

Under samma period har vi hittat felaktiga sammanlagt resulterade i ett återkravsbelopp på nästan 102 miljoner kronor. Dessutom ledde utredningarna till beslut om avslag, stoppad och minskad ersättning som i sin tur genererade en bedömd framtida besparing på drygt 177 miljoner kronor.

- Drygt 32 procent av samtliga avslutade kontrollutredningar har lett till en åtgärd även under andra tertialen 2014.
- Försäkringskassan har under andra tertialen beslutat om återkrav eller skadestånd inom assistansersättningen på knappt 23 miljoner kronor samt förhindrat drygt 25 miljoner kronor i framtida felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen.
- Sammanlagt har Försäkringskassans kontrollverksamhet under nämnda tid upptäckt och återkrävt felutbetalningar samt förhindrat framtida utbetalningar till ett sammanlagt belopp på knappt 279 miljoner kronor.

---

<sup>1</sup> Med åtgärd avses avregistrering, avslag, ersättning upphör, minskad ersättning, återkrav, skadestånd, impuls till annan myndighet eller kombinationer av dessa.

**Tabell 1. Sammanfattande statistik per tertial över kontrollutredningar (antal)**

	T2 2012	T3 2012	T1 2013	T2 2013	T3 2013	T1 2014	<b>T2 2014</b>
Avslutade kontrollutredningar	6 047	6 706	6 905	5 980	7 092	6 005	<b>5 337</b>
Polisanmälningar	423	350	476	502	491	432	<b>300</b>
Andel polisanmälningar av totalt antal utredningar	7,0 %	5,2 %	6,9 %	8,4 %	6,9 %	7,2 %	<b>5,6</b>
Antal kontrollutredningar med åtgärder	1 638	1 822	1 850	1 839	1 966	1 957	<b>1 725</b>
Summa felaktiga utbetalningar (Mkr)	86,7	103,1	117,6	99,7	99,4	97,7	<b>102</b>
Summa besparingsbelopp (Mkr)	239,5	270,4	270,8	210,1	255,1	254,2	<b>177,3</b>
Andel utredningar med åtgärd av alla avslutade utredningar	27,1 %	27,1 %	26,8 %	30,8 %	27,7 %	32,6 %	<b>32,3 %</b>

**Tabell 2. Åtterrporterade polisanmälningar per tertial (antal)**

	T2 2012	T3 2012	T1 2013	T2 2013	T3 2013	T1 2014	<b>T2 2014</b>
Beslut från polis, åklagare och domstol, antal	316	358	333	348	465	286	<b>243</b>
Antal lagförda <sup>1</sup>	86	81	70	46	81	55	<b>34</b>
Andel lagförda av åtterrporterade beslut	27,2 %	22,6 %	21,0 %	13,2 %	17,4 %	19,2%	<b>14 %</b>

<sup>1</sup> Innebörden av begreppet lagförd är fällande domar, åtalsunderlåtelse samt strafförelägganden.

## Kontrollutredningar

En viktig del i arbetet med att identifiera och åtgärda felaktiga utbetalningar och beivra bidragsbrott är de kontrollutredningar som Försäkringskassan genomför. En kontrollutredning kan startas genom en extern anmälan från allmänheten, intern impuls från handläggare eller genom en underrättelse från annan myndighet. En utredning kan också startas genom en riktad kontroll initierad av Försäkringskassan.

Vi stoppar eller minskar ersättningen om någon beviljats ersättning som han eller hon inte har rätt till, detta oavsett om felet är oavsiktligt eller avsiktligt. Därefter tar vi ställning till om personen ska betala tillbaka den felaktigt utbetalda ersättningen. Försäkringskassan polisanmäler misstänkta bidragsbrott i enlighet med bidragsbrottslagen (2007:612).

Om Försäkringskassan även misstänker att en person får felaktiga utbetalningar från en annan myndighet har vi skyldighet att meddela den berörda myndigheten enligt lag (2008:206) om underrättelseskyldighet vid felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen.

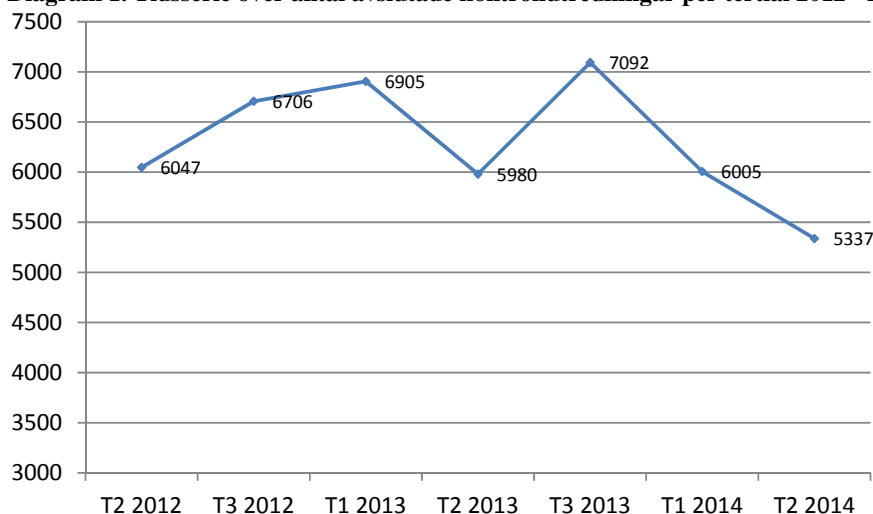
## Avslutade utredningar

Under första tertialet avslutade Försäkringskassan 5 337 utredningar.<sup>1</sup> Det är en minskning jämfört med samma tidsperiod under föregående år. Utredningar avseende sjuk- och aktivitetsersättning, bostadsbidrag och sjukpenning utgör i likhet med förra tertialet knappt hälften av de avslutade ärendena. Se tabell 3 i bilagan.

Under andra tertialen 2014 har drygt 32 procent av alla kontrollutredningar lett till någon form av åtgärd. Detta värde är i stort detsamma som förra mätperioden, då var det ett av de högsta värdena för åtgärder som Försäkringskassans kontrollverksamhet har noterat. Den vanligaste förekommande åtgärden är att man beslutar om stoppad utbetalning och återkrav på tidigare fel utbetald ersättning.

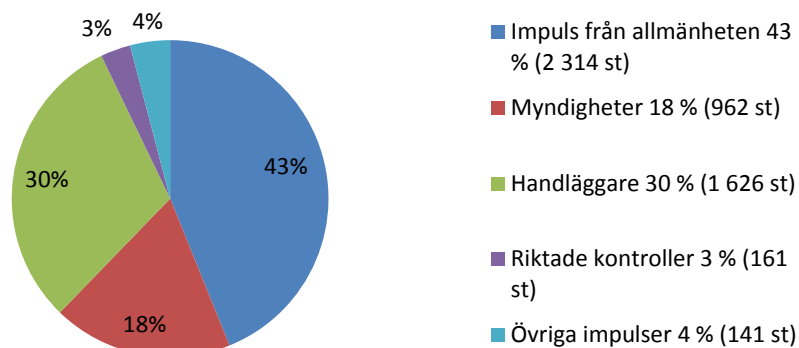
---

<sup>1</sup> Statistiken visar antal kontrollutredningar per förmån och inte hur många personer som har varit föremål för kontrollutredningar. En person kan ha blivit utredd för flera olika ersättningar.

**Diagram 1. Tidsserie över antal avslutade kontrollutredningar per tertial 2012 - 2014**

### Impulser till kontrollutredning

En stor del av de avslutade kontrollutredningarna, 2 314 utredningar (43 procent) påbörjades till följd av anmälningar från allmänheten, där den övervägande andelen är anonyma anmälningar.

**Diagram 2. Fördelning av impulstyper för avslutade kontrollutredningar tertial 2 2014**

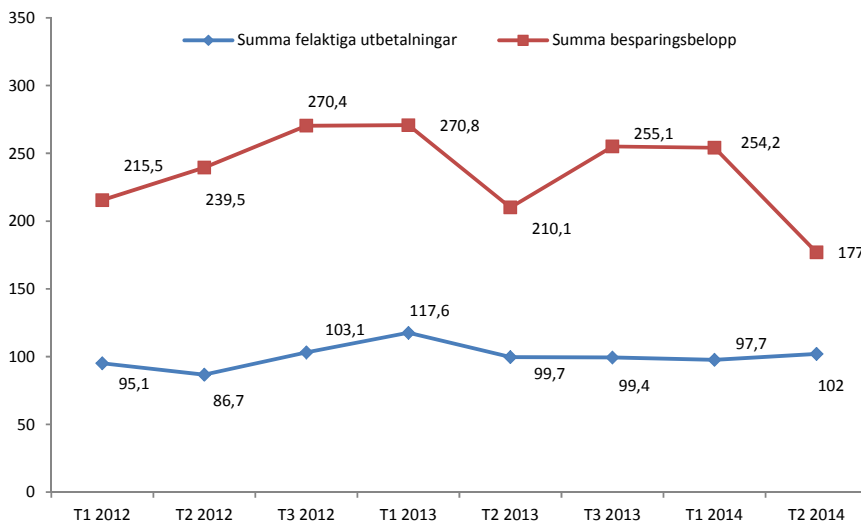
### Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp

Om en kund beviljats en ersättning som hon eller han inte har rätt till ska Försäkringskassan stoppa eller minska ersättningen i samband med en kontrollutredning. Därefter ska Försäkringskassan även ta ställning till om personen ska betala tillbaka hela, eller delar av den felaktigt utbetalda ersättningen. Under andra tertialen 2014 konstaterades att ersättning felaktigt betalats ut i 1 272 kontrollutredningar. Det sammanlagda beloppet för dessa ärenden uppgick till nästan 102 miljoner kronor.

### Uppskattade framtida besparingar

Utöver de utredningar som resulterar till återkrav leder många utredningar till att ersättning minskas till ett lägre belopp eller att den helt upphör. När det rör sig om en förmån som skulle ha betalats ut under en längre tid innebär detta en väsentlig minskning av framtida felaktiga utbetalningar. Under andra tertialet 2014 beräknas det framtida besparingsbeloppet till drygt 177 miljoner kronor.

**Diagram 3. Tidsserie över den totala summan över felaktiga utbetalningar samt besparingsbelopp, Mkr**



### Felaktiga utbetalningar inom assistansersättningen

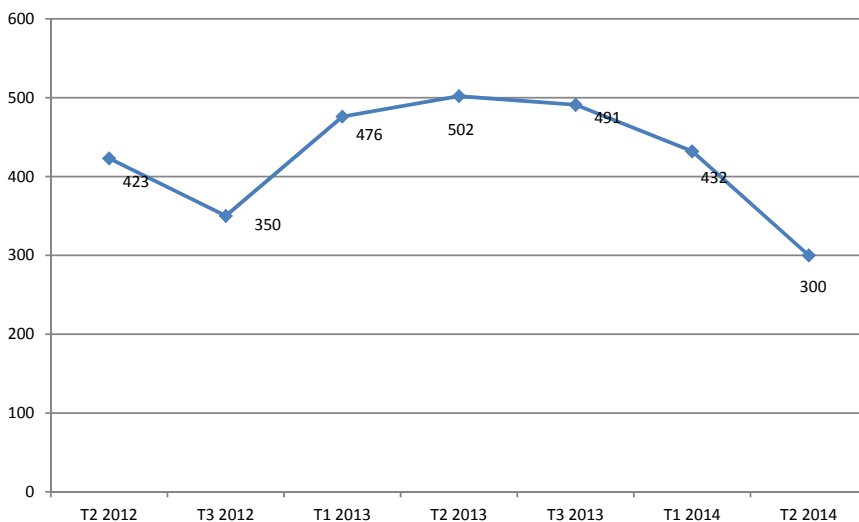
Under andra tertialen 2014, har vi inom assistansersättningen ställt återkrav eller begärt skadestånd på drygt 23 miljoner kronor samt förhindrat 25 miljoner kronor i framtida felaktiga utbetalningar.

## Antal polisanmälningar

Efter beslut om rätten till ersättning och eventuellt återkrav ska Försäkringskassan även ta ställning till om misstanke om brott föreligger. Enligt bidragsbrottslagen ska alla misstänkta brott polisanmälas.

Av samtliga utredningar som avslutades under andra tertialen 2014 ledde knappt 6 %, det vill säga 300 utredningar, till en polisanmälan. Jämfört med samma tidsperiod 2013 är detta en minskning.

**Diagram 4. Tidsserie över antal polisanmälningar per tertial 2012 - 2014**



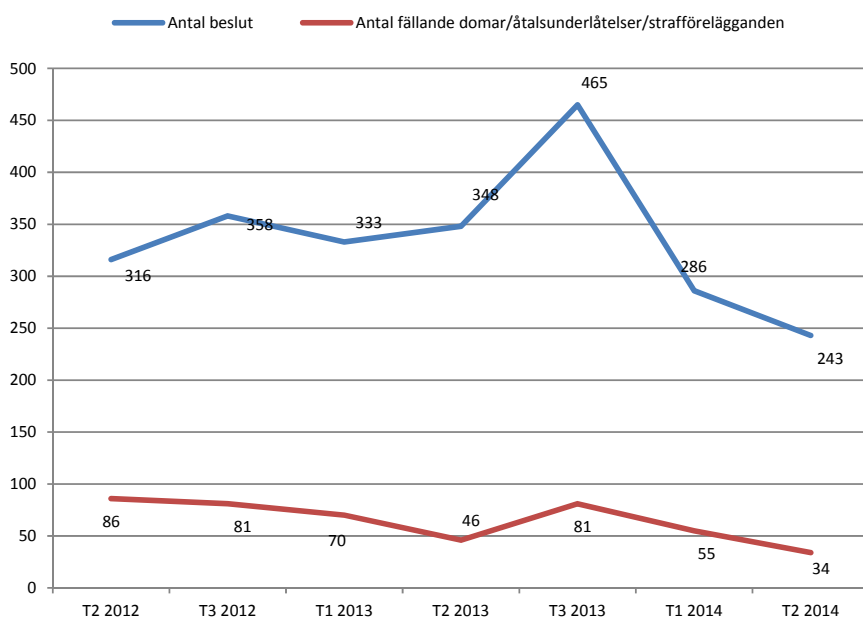
## Beslut från polis, åklagare och domstol

Polis, åklagare och domstol återrapporterade 243 beslut under andra tertialen 2014.<sup>1</sup> Av de återrapporterade besluten ledde knappt 14 procent, det vill säga 34 stycken, till lagföring. Begreppet lagföring innebär att en person har förklarats skyldig till ett brott. Detta kan ske genom att en åklagare meddelar åtalsunderlåtelse, utfärdar ett strafföreläggande som godkänns av personen eller att personen fälls i tingsrätt. Se tabell 5.

<sup>1</sup> Beroende på handläggningstiderna hos polis, åklagare och domstolar kan det dröja upp till flera år innan Försäkringskassan får besked om resultatet av en polisanmälan. Statistiken över de beslut om inkommit från polis, åklagare och domstol under en viss period har därför inte något samband med statistiken över de polisanmälningar som gjorts under samma period.

Vi ser en minskning i antal lagförda om man jämför med samma tid föregående år. Som framgår av diagrammet ovan är det variationer mellan varje tertial, främst vad det gäller återrapportering av antal beslut.

**Diagram 5. Tidsserie över antal beslut från polis/åklagare/domstol samt fällande domar/åtalsunderlåtelse/strafförelägganden**





**Bilaga: Tabeller över avslutade kontrollutredningar, polisanmälningar, felaktiga utbetalningar, besparingsbelopp och återrapporterade polisanmälningar redovisade per förmån över andra tertialen 2014****Tabell 3. Avslutade kontrollutredningar och polisanmälningar**

Förmån	Avslutade utredningar, antal	Andel av totalt antal utredningar	Polisanmälningar, antal	Andel polisanmälningar av avslutade utredningar
Bostadsbidrag	958	18 %	22	7 %
Sjuk- och aktivitetsersättning	657	12 %	30	10 %
Sjukpenning	622	12 %	40	13 %
Tillfällig föräldrapenning	565	11 %	65	22 %
Underhållsstöd	508	10 %	18	6 %
Barnbidrag	426	8 %	21	7 %
Föräldrapenning	414	8 %	45	15 %
Bostadstillägg	348	7 %	12	4 %
Ersättning saknas	239	4 %	0	0 %
Aktivitetsstöd	184	3 %	13	4 %
Assistansersättning	153	3 %	20	7 %
Tandvårdsstöd	54	1 %	3	1 %
Arbetskadelivränta	32	0 %	0	0 %
Övriga ersättningar	177	3 %	11	4 %
<b>Totalt</b>	<b>5 337</b>	<b>100</b>	<b>300</b>	<b>100</b>

**Tabell 4. Felaktiga utbetalningar och besparingsbelopp (miljoner kronor)**

Förmån	Felaktig utbetalning	Besparingsbelopp
Tandvårdsstöd	25,3	1
Assistansersättning	23	24,7
Sjuk- och aktivitetsersättning	15	58,4
Barnbidrag	7,4	45,5
Föräldrapenning	6,4	1
Sjukpenning	6,1	1,4
Bostadstillägg	5	4,8
Tillfällig föräldrapenning	5	0,3
Bostadsbidrag	3,5	4,7
Underhållsstöd	2,8	33,7
Övriga ersättningar	2,5	1,8
<b>Totalt</b>	<b>102</b>	<b>177,3</b>

**Tabell 5. Åtterrporterade polisanmälningar (antal)**

Förmån	Fällande domar (inklusive strafförelägganden och åtalsunderlåtelse)	Beslut från polis, åklagare och domstol
Sjuk- och aktivitetsersättning	2	27
Sjukpenning	3	33
Föräldrapenning	8	45
Tillfällig föräldrapenning	5	25
Bostadsbidrag	4	28
Assistansersättning	10	17
Bostadstillägg	1	18
Övriga ersättningar	0	5
Arbetskadeliivränta	0	4
Underhållsstöd	0	17
Barnbidrag	0	17
Aktivitetsstöd	1	7
<b>Totalt</b>	<b>34</b>	<b>243</b>